

Resultaten workshop 'Democratisch naar aardasvrij'

Doorpakken met aardgasvrije wijken, 6 december 2018

Door Merel Ooms en Saskia Buitelaar (Platform31) en Dion Coomans (ministerie van BZK)

Les 'Werk aan participatieve democratie naast de representatieve democratie'

"Je moet eerst vertragen, om later te kunnen versnellen"

Sessie 1

- Inwonersinitiatief (ongeveer 50 bewoners) helpt breder draagvlak creëren.
- Gemeente moet hen daarin ondersteunen (met kennis en capaciteit).
- Vergeet de maatschappelijke partners niet.
- Zijn initiatieven structureel? Hoe blijvend zijn deze groepen? Uitvoering kunnen zij niet alleen.
- Sterkere samenwerking tussen technische en sociale ambtenaren nodig.
- Mandaat: initiatief van inwoners of energiecoöperatie heeft geen mandaat en claimen die ook niet.
- Wel of niet institutionaliseren van initiatieven?
- Mogelijkheden:
 - Buurtloting
 - Panelleden
 - Enquête
 - Gekozen buurtraad
- Wijk- en dorpsraden kunnen een rol spelen. Maar hoe representatief zijn zij?
- Wijkconvenant (afspraken over rolverdeling en inhoud) met maatschappelijke organisaties, bedrijven, gemeenten, inwoners
- Verwachtingen tussen de gemeenteraad en wijk(vertegenwoordiging) moeten helder zijn.

Sessie 2

- Voorwaarden vanuit gemeenten voor energieplan
- Totstandkoming wijkwarmteplan → dit thema is te abstract voor velen om te kunnen participeren. Er is wel een grote vraag naar.
- Informatie is zeer van belang om te kunnen participeren. Faciliteer mensen om kennisniveau op te halen.
- Energiecoöperatie benutten leidt tot vraag over capaciteit en financiën.
- Standpunten van minder betrokken huurders via woningcorporaties laten lopen.
- Wanneer raakt de raad betrokken en nemen zij over?
- Gebruik concrete voorbeelden om te mobiliseren.
- Capaciteit bij gemeenten is een belangrijke randvoorwaarde.

Les 'Sluit aan bij behoeften van de wijk in het organiseren van het besluitvormingsproces'

Sessie 1

- Richt een online omgeving in waar burgers informatie kunnen vinden, en waar zij ook voorkeur voor besluit kunnen aangeven. Bijvoorbeeld met de tool van Omons.
- Het onderwerp leeft steeds meer onder burgers, minder moeilijk om mensen bij elkaar te krijgen hiervoor.
- Vraag ambassadeurs uit de wijk om de boodschap in de wijk uit te dragen.
- Vanuit de Utrechtse wijk Hooggraven ervaring met bewoners die uit eigen initiatief van het aardgas af willen.
- Als gemeente toe gaan naar de plekken waar bewoners al samen komen om daar met hen te spreken i.p.v. hen vragen ergens heen te komen (zoals bloemencorso, voetbalkantine, buurtbarbecue).
- Veel mensen willen ook vooral dat de gemeente beslist, 'zolang ik maar niet hoeft te betalen'. Het probleem is dat zij vaak wel iets moeten betalen. Daarom is hun bijdrage in het besluitvormingsproces zo van belang.
- Er worden snel technische en financiële discussies gevoerd, je mist het gevoel erin wat ook een rol speelt voor mensen.
- Contact leggen met sociaal wijkteam om te horen wat er in een wijk speelt.
- Laten weten aan de wijk wanneer je welke beslissingen gaat nemen.
- Hoe werkt dit voor dorpen? Daar zijn wijken vaak niet zo eenzijdig maar veel meer divers qua bouw.

Sessie 2

- Organisatieverandering nodig bij gemeenten om goed aan te kunnen sluiten bij bewoners.
- Je hebt een ander gesprek als burgers naar jou als gemeente toe komen.
- In Eindhoven actief met online platform van Omons.
- In Eindhoven de redenatie: transitievisie warmte hoeft je niet met bewoners op te stellen. Is alleen volgorde en 'met potlood' welke warmteoptie het kan worden. Juist het gesprek aangaan over het uitvoeringsplan waarin alles concreter wordt. Daarin hen ook vragen hoe zij betrokken willen zijn bij besluitvorming.
- Activiteit binnen 'MijnbuurtAssen'.
- Je hebt tijd of heel veel mensen nodig als gemeente om goed aan te kunnen sluiten.
- Moeilijk om een open gesprek te voeren als je als gemeente al weet welke optie ergens goed past. Belangrijk om hierin aan verwachtingsmanagement te doen.
- Maak extra ruimte voor 'volgers'. Ga er niet automatisch vanuit als ze eerst zeggen dat ze niet willen mee besluiten dit ook echt niet willen. Het kan ook onzekerheid zijn over missende kennis of niet vooraan willen staan.
- Neem voorbeeld aan manier waarop in omgevingswet bewoners betrokken worden. In een gemeente werden hier stadsgesprekken over gevoerd.
- Dilemma dat je hebt over lange termijnen. Als het aardgas er over 15 jaar uitgaat, en je gaat nu het gesprek voeren. Zeg je dan: het was leuk en tot over 15 jaar?
- Steek de transitie naar aardgasvrij in op wat bewoners beweegt. Wat is het probleem in de wijk?

Les 'Werk samen met energiecoöperaties, die kunnen functioneren als vertegenwoordiging van (deel van) de burgers'

Sessie 1

- Energiecoöperaties staan ver af van de gemiddelde bewoner. Leden worden gezien als heilige boontjes en dat schrikt af.
- Bij wie ligt de macht? Dat kan een olifant in de kamer zijn.
- Aardgasvrij is meer dan een technocratische operatie.
- Vooral zon- en windcoöperaties, warmte is moeilijk en bovendien een ander type mens.
- Professionalisering nodig van technici en financiële experts. Wel veel enthousiasme.
- Pas op dat het geen mini-overheid wordt en het dubbelop wordt.
- Rolconflict: wie is van het energiebedrijf? Droom van gemeentelijk energiebedrijf. Bill of rights: het recht om zelf op te wekken.
- SCP onderzoek: 95% van de Nederlanders weet nu niets van energiecoöperaties.
- Coöperaties niet inzetten voor het participatieve doel van gemeenten, tenzij zij dat zelf willen. Wel experts die meedenken over strategie. Niet onze boodschap laten vertellen. Partij aan tafel bij buurtwerkplan.

Sessie 2:

- Betrouwbaar/professioneel? Voorwaarden stellen aan organisatiekracht? Of is dat verantwoordelijk bestuur? Professionele kennis inbrengen (duurzaam bouwloket).
- Aansluiten bij wijkraad kan draagvlak vergroten.
- Niet alleen coöperatie maar én én. Ook breed gesprekspartners zoeken.
- Mee aan tafel, inspireren, maar gemeente aan het stuur.
- Warmte veel complexer dan opwek zon en wind. Dat kun je niet aan energiecoöperatie overlaten. Wel meedenken over mogelijkheden in transitievisie warmte en opwek.
- Open houding van gemeente is nuttig. Volwaardige gesprekspartner. Potentie tot bloei brengen. Meedenkkkracht benutten.
- Eliteclubs. Hoe democratisch is het om daarin te ondersteunen? Kunnen wel andere groepen betrekken. Mandaat nodig – lokale kennis.
- Plan van coöperaties nodig dat ze bijdragen aan deel van de gemeente.